

Beslut

Fischer Partners Fondkommission AB
Box 16027
103 21 STOCKHOLM

FI Dnr 05-505-342

Meddelande av varning

Finansinspektionens beslut (att meddelas 2005-04-04, kl. 10.00)

Finansinspektionen meddelar, med stöd av 6 kap. 9 a § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, Fischer Partners Fondkommission AB (556242-7277) varning.

Hur man överklagar, se bilaga.

Bakgrund

Fischer Partners Fondkommission AB är ett värdepappersbolag som sedan den 2 juli 1993 har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse enligt lagen (1991:981) om värdepappersrörelse. Värdepappersbolag står under Finansinspektionens tillsyn.

Bolaget har tillstånd att bedriva värdepappersrörelse i form av handel med finansiella instrument för annans räkning i eget namn, förmedling av kontakt mellan köpare och säljare av finansiella instrument eller i annat fall medverkan vid transaktioner avseende sådana instrument, handel med finansiella instrument för egen räkning, förvaltning av någon annans finansiella instrument samt garantigivning eller annan medverkan vid emissioner av fondpapper eller erbjudanden om köp eller försäljning av finansiella instrument som är riktade till en öppen krets enligt 1 kap. 3 § första stycket 1-5 lagen om värdepappersrörelse.

Bolaget har också tillstånd att såsom sidoverksamhet lämna råd i finansiella frågor, ta emot värdepapper för förvaring, ta emot medel med redovisningsskyldighet, ta emot kunders medel på konto för att underlätta värdepappersrörelsen samt lämna kunder kredit mot säkerhet för placeringar i finansiella instrument för att underlätta värdepappersrörelsen enligt 3 kap. 4 § första stycket 1-5 lagen om värdepappersrörelse. Vidare har bolaget, i enlighet med 3 kap.

4 § tredje stycket lagen om värdepappersrörelse, tillstånd att driva valutahandel.

Styrelsen i bolaget informerade den 6 februari 2004 Finansinspektionen om att bolagets verkställande direktör gjort fiktiva värdepappersaffärer som inneburit överträdelser av regler och att detta medfört en förmögenhetsöverföring från bolaget till i vart fall en kunddepå samt att styrelsen med anledning av det inträffade beslutat att entlediga den verkställande direktören. Överträdelserna som uppmärksammades i november 2003 ledde till den omfattande interna utredningen som sedan hade till följd att den verkställande direktören entledigades. Styrelsen beslutade dessutom att låta Ernst & Young göra en oberoende utredning för att fastställa vad som inträffat samt vilka åtgärder som borde vidtas. Ernst & Youngs granskningsrapport överlämnades till Finansinspektionen den 7 april 2004. Finansinspektionen genomförde därefter, den 19 och 24 maj 2004, platsundersökningar hos bolaget och fick då ytterligare information av bolaget. Styrelsen har sedan, den 18 juni 2004, antagit en åtgärdsplan som överlämnats till Finansinspektionen.

Finansinspektionen upplyste bolaget om att Finansinspektionen ifrågasätter om bolaget har uppfyllt kraven på en sund värdepappersrörelse enligt 1 kap. 7 § lagen om värdepappersrörelse samt att det finns skäl för Finansinspektionen att överväga en sanktion enligt lagen om värdepappersrörelse. Bolaget bereddes tillfälle att inkomma med yttrande senast den 21 januari 2005.

Bolaget har yttrat sig i två skrivelser som inkom till Finansinspektionen den 24 januari respektive den 7 mars 2005. Finansinspektionen redogör för dessa frågor nedan.

Händelseförloppet

Den verkställande direktören anställdes som aktiemäklare i bolaget 1998 och blev i januari 2000 ansvarig för aktiehandeln. Han blev i februari 2002 utnämnd till verkställande direktör i bolaget men han hade även fortsättningsvis kvar ansvaret för vissa kunder samt behörighet att handla på vissa av bolagets lagerkonton för kundhandel. I slutet av november 2003 informerade den verkställande direktören bolagets controller och ekonomichef att en förlust uppkommit på ett av hans lagerkonton vilket ledde till att oklarheter kring en kunddepå uppmärksammades.

I juni 1999 öppnades den kunddepå över vilken 636 köp- och säljtransaktioner skulle komma att registreras fram till november 2003. Affärerna (sammanhörande köp- och säljtransaktioner för samma värdepapper), som innebar en oriktig förmögenhetsöverföring, gjordes antingen helt mot marknaden, helt mot något av de lagerkonton som den verkställande direktören disponerade eller med köp- alternativt säljtransaktionen mot lagerkontona och mottransaktionen mot marknaden.

Granskningen visar att de affärer som gjordes mot marknaden har bedömts vara normala vinstaffärer gjorda under en period av börsuppgång. Av de affärer där båda transaktionerna gjordes mot lagerkontona har flertalet transaktioner varit fiktiva och registrerats manuellt av den verkställande direktören. Av de affärer som gjordes med en transaktion mot lagerkontona och en mot marknaden kan finnas skäl att misstänka resultatöverföring och fiktiva transaktioner i de fall där registrering gjorts manuellt i efterhand av den verkställande direktören. Affärerna har i de flesta fall gjorts över dagen.

En total bruttovinst om ca xx kr¹ har uppstått i kunddepån. Av denna vinst hänför sig ca xx kr till affärer helt mot lagerkontona, ca xx kr till affärer helt mot marknaden och ca xx kr till affärer med antingen köp- eller säljtransaktioner mot lagerkontona. Från kundens depåkonto har totalt ca xx kr överförts till två konton i utlandet genom regelbundna utbetalningar. Det är inte fastställt vem som låg bakom depån.

Den verkställande direktörens behörighet

Då den verkställande direktören utnämndes år 2000 behöll han, eftersom han fortfarande var ansvarig för viss kundhandel, sin behörighet att använda vissa av bolagets lagerkonton. Den verkställande direktören behöll vidare sin behörighet att manuellt registrera affärer i systemet. Denna behörighet innebar att han kunde hantera en affär från avslut till notskrivning utan att någon annan person behövde bli inblandad. Han erhöll den nämnda behörigheten eftersom han då han var aktiechef hade behov av att kunna följa mäklarnas affärer i systemet.

Dualitetsprincipen

En god internkontroll främjas av att ansvars- och arbetsfördelningen definieras från kontrollsynpunkt (jfr 9 § i Finansinspektionens allmänna råd (1999:12) om styrning, intern information och intern kontroll inom kredit- och värdepappersinstitut samt i fondbolag). Sådan ansvars- och arbetsfördelning syftar bland annat till att ingen person ensam ska handlägga en transaktion genom hela behandlingskedjan (dualitetsprincipen).

Den verkställande direktören har utnyttjat sin behörighet på så sätt att han handlagt affärer helt utan inblandning från någon annan person. Detta har lett till att han kunnat genomföra fiktiva affärer på sätt som beskrivits ovan.

¹ Sekretess för beloppen

Dokumentationskravet

Av 6 kap. 8 § Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2002:7) om uppföranderegler på värdepappersmarknaden framgår att telefonsamtal vid ett mäklarbord hos ett värdepappersföretag ska spelas in samt att affärsuppdrag som tagits emot via mobiltelefon eller vid personligt sammanträffande med en kund, och därför inte spelats in, ska dokumenteras på visst sätt. Vidare sägs i nämnda paragraf att värdepappersföretaget ska ha riktlinjer för hur uppdrag som inte spelas in ska hanteras. Bolaget hade också sådana instruktioner.

Finansinspektionen konstaterar att över 600 transaktioner har utförts under en period av flera år och att det inte i något fall finns affärsuppdrag dokumenterade. Den verkställande direktören har alltså brutit både mot Finansinspektionens föreskrifter och mot bolagets egna interna instruktioner.

Bolagets egna instruktioner

Av bolagets interna rutiner för utbetalningar från depåkonton framgår att det ska finnas skriftligt uppdrag av kunden samt att telefonuppdrag ska accepteras endast då kunderna är kända samt först efter ”motringning”.

Av de utbetalningsverifikationer som avser ovan nämnda utbetalningar från kundens depåkonto till kontona i utlandet och som granskats av utredningen framgår inte att sådana skriftliga uppdrag funnits eller att ”motringning” skett.

Vidare har bolaget interna instruktioner avseende depåhandlingar samt arkivering av avtal där det finns angett hur depåhandlingar och avtal ska hanteras.

I affärssystemet finns registrerat att depåhandlingar har funnits vid depåns öppnande. Några depåhandlingar har emellertid inte kunnat återfinnas av bolaget. Inte heller framgår det av affärssystemet vem som lagt upp depån.

Den verkställande direktören har brutit mot ovan nämnda rutiner och instruktioner.

Styrelsens ansvar

Av 8 kap. 3 § första stycket aktiebolagslagen (1975:1385) framgår att styrelsen svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter.

Styrelsen ska vidare, i enlighet med 8 kap. 3 § tredje stycket aktiebolagslagen, i skriftliga instruktioner ange arbetsfördelningen mellan å ena sidan styrelsen och å andra sidan den verkställande direktören och de andra organ som styrelsen inrättar.

Ett instituts styrelse har, det yttersta ansvaret för verksamheten i institutet. Styrelsen bör därför se till att styrningen och uppföljningen av risker i ett institut är av tillfredsställande omfattning (jfr 1 och 4 §§ i Finansinspektionens allmänna råd (1999:12) om styrning, intern information och intern kontroll inom kredit- och värdepappersinstitut samt i fondbolag).

Bolaget har haft instruktioner för alla led i kundhanteringen. Dessa instruktioner ska säkerställa att bolaget följer lagar, föreskrifter och allmänna råd. Instruktionerna ska även säkerställa att dualitetsprincipen tillämpas i kundhanteringen samt att likabehandlingsprincipen upprätthålls.

Utredningen visar att den verkställande direktören systematiskt överträtt såväl bolagets instruktioner som lagar, föreskrifter och allmänna råd och därigenom åsamkat bolaget skada genom den oriktiga förmögenhetsöverföringen.

Fråga uppkommer hur den verkställande direktören kunnat överträda bolagets instruktioner och föreskrifter utan att detta uppmärksammats tidigare av den interna kontrollfunktionen.

Finansinspektionen anser att det inte finns några principiella invändningar mot att en verkställande direktör upprätthåller operativa funktioner vid sidan av sitt övergripande ansvar för den löpande förvaltningen av värdepappersbolaget. En förutsättning för att en verkställande direktör kan ha dessa ”dubbla roller” är att bolaget har instruktioner och rutiner som omhändertar eventuella intressekonflikter samt minimerar risken för regelöverträdelser.

Bolaget har uppgett att det sedan 1996 tillämpar sådan oberoende granskning som avses i Finansinspektionens allmänna råd (1999:12) om styrning, intern information och intern kontroll inom kredit- och värdepappersinstitut samt i fondbolag. Bolaget anlitar xxx² för den oberoende granskningen. Styrelsen har fortlöpande följt upp resultatet av den oberoende granskningsfunktionens arbete. Utöver denna oberoende granskning görs en ”normal” granskning av revisionen, av economiccontrollern och av compliance funktionen. Dessutom genomfördes 2001 och 2003 en särskild koncernintern revision varför bolaget är av den uppfattningen att styrelsens kontroller av bolaget inte var otillräckliga. Däremot anser styrelsen att det finns utrymme för förbättringar i rutiner och kontroller vilket styrelsen omhändertagit i den åtgärdsplan som styrelsen antog den 18 juni 2004.

Styrelsens åtgärdsplan

Den åtgärdsplan som styrelsen, med anledning av den verkställande direktörens regelöverträdelser, antog innehöll följande punkter.

² Sekretess

- Säkerställande av att bolagets organisation är ändamålsenlig
- Revision av instruktioner
- Utbildning
- Förstärkning av compliancefunktionen
- Förstärkning av intern kontroll och oberoende granskningsfunktion
- Ökade resurser inom IT
- Långsiktig förändring av värderingar och företagskultur

Samtliga åtgärder har genomförts 2004 eller är under genomförande.

Bolaget har dessutom informerat Finansinspektionen om att bolaget, för att förstärka compliancefunktionen, rekryterat advokaten Ola Sundborg. Vidare har bolaget informerat Finansinspektionen om att rad åtgärder, t.ex. genomgång av att det finns handlingar på samtliga aktiva kunder, översyn av behörighetsstrukturen i backofficesystemet m.m., vidtagits.

Finansinspektionens bedömning

Enligt 1 kap. 7 § lagen om värdepappersrörelse ska värdepappersrörelsen bedrivas så att allmänhetens förtroende för värdepappersmarknaden upprätthålls och enskildas kapitalinsatser inte otillbörligen äventyras samt i övrigt så att rörelsen kan anses sund.

Finansinspektionen kan konstatera att den verkställande direktören haft stora befogenheter som han systematiskt missbrukat genom att, under lång tid och i stor omfattning, göra fiktiva affärer. Dessa fiktiva affärer har åsamkat bolaget skada genom den oriktiga förmögenhetsöverföringen. Finansinspektionen finner det anmärkningsvärt att den verkställande direktören under lång tid kunnat överträda såväl bolagets interna instruktioner och rutiner som lagar och föreskrifter utan upptäckt. Det framstår härmed som uppenbart att bolaget har haft allvarliga brister i den interna kontrollen.

Sanktionsfrågan

Enligt 6 kap. 4 § lagen om värdepappersrörelse ska Finansinspektionen vid sin tillsyn se till att en sund utveckling av verksamheten främjas. Enligt 6 kap. 9 § samma lag ska ett tillstånd att bedriva värdepappersrörelse återkallas bl.a. om institutet genom att överträda lagen om värdepappersrörelse eller föreskrift som meddelats med stöd av lagen eller på annat sätt visat sig olämpligt att utöva sådan rörelse som tillståndet avser. Om det är tillräckligt får Finansinspektionen, i enlighet med 6 kap. 9 a § lagen om värdepappersrörelse, istället för att återkalla tillståndet meddela varning.

Finansinspektionen konstaterar att den verkställande direktören under en lång period samt i stor omfattning har överträtt lagen om värdepappersrörelse, Finansinspektionens föreskrifter samt bolagets interna instruktioner och rutiner

och därigenom orsakat bolaget omfattande förlust utan att detta uppmärksammats av bolagets oberoende granskningsfunktion. Härav följer att bolagets styrelse brustit i sin kontroll av verksamheten. Bolaget har således inte levt upp till kravet i 1 kap. 7 § lagen om värdepappersrörelse på en sund värdepappersrörelse. Förutsättningar för återkallelse av bolagets tillstånd föreligger därmed.

Bolaget har emellertid, då den verkställande direktörens regelöverträdelser uppmärksammades, kontaktat Finansinspektionen samt därefter på eget initiativ vidtagit omfattande åtgärder i syfte att stärka kontrollsystem och regelefterlevnad. Med beaktande av detta finner Finansinspektionen att det är tillräckligt att meddela bolaget varning.

Beslut i detta ärende har fattat av Finansinspektionens styrelse. I ärendets slutliga handläggning har, förutom generaldirektören Ingrid Bonde, chefsjuristen Gent Jansson och juristen Maria Bülund Dyrefors deltagit. Föredragande har varit biträdande avdelningschefen Joakim Schaaf.

Bengt Westerberg

Joakim Schaaf

Kopia för kännedom till
Den av Finansinspektionen förordnade revisorn
Bolagets revisor
Bolagsverket, Mia Bergman
Finansdepartementet
Insättningsgarantinämnden, Per Swahn
Riksbanken, Maria Eriksson
Konsumentverket
Stockholmsbörsen Aktiebolag; Karin Grefberg
Svenska Fondhandlareföreningen
Upplysningscentralen UC AB
VPC AB
Revisorsnämnden